

Ryggen 05.01.2012

Anmerkninger til Forsvarsjefens fagmilitære råd om plasseringsvalg for ny nasjonal kampflybase fra Ørland Bondelag.

Innledning.

Deres skriv med referanse: 2010/01948-97/FD IV 1/FHE er sendt til mange parter som kan bli berørt av den nye langtidsplanen for Forsvaret. Ørland Bondelag ønsker imidlertid å påpeke at en gruppe som vil bli betydelig berørt, landbruket, i svært liten grad er tatt hensyn til, eller rådspurt .

64% av arealet på Ørland er dyrka mark som benyttes til produksjon av mat. De 40500 dekar mark som dette utgjør, sysselsetter 10,3% av kommunens yrkesaktive befolkning direkte. I tillegg bidrar ringvirkningene av disse 250 arbeidsplassene med sysselsetting av ytterligere 500 personer i regionen. Store deler av de områdene som blir berørt ved å velge Ørland som framtidig lokalisering av Norges eneste kampflybase benyttes i dag av den næringa som ovenfor omtales. Landbruk er en biologisk produksjon preget av langsiktig tenkning. Såfremt ei slik næring skal være mulig å utøve, er det svært viktig at utøverne i størst mulig grad er kjent med de forventninger, planer og ønsker resten av samfunnet til en hver tid har.

Miljømessige forhold.

I prosjektgruppa som utarbeidet dokumentet "konsekvensutredning støy og miljø i forhold til Ørland som basevalg for de nye kampflyene", som er en del av beslutningsgrunnlaget for Forsvarsjefens endelige råd, var det to representanter fra landbruket. Denne rapporten tok imidlertid ikke for seg konsekvensene for de menneskene som bor og har sitt virke innenfor de områdene som blir tilført negative miljømessige belastninger, da det ble ansett å ligge utenfor gruppa sitt mandat.

Det er imidlertid ingen grunn til å anta at nye fly med økt støynivå, økt flyaktivitet og omlegging av flytrase for å skjerme tettbygde strøk ikke vil medføre negative konsekvenser for stedbunden næring og frittliggende eneboliger i enkelte deler av kommunen. De er også rimelig å anta at den økte sysselsettingen vil medføre en befolkningsøkning i regionen. Isolert sett må det anses som en berikelse, men det vil medføre et forsterka press på dyrka mark for omdisponering til boligbygging og utbedring av infrastruktur.

Ørland Bondelag finner det derfor betimelig å be om at det snarest iverksettes et utredningsarbeide som kartlegger hvilke eiendommer som blir berørt, samt at alle berørte grunneiere kontaktes for å bli gjort kjent med de konsekvenser valget av Ørland som framtidig ny kampflybase vil få.

Samfunnsøkonomiske konsekvenser.

I arbeidet med å få den nye kampflybasen lagt til Ørland er det gjennom hele prosessen lagt stor vekt på de store positive samfunnsøkonomiske gevinster dette ville gi for hele regionen. Ringvirkningene av økt militær aktivitet og økt folketall er blitt anslått til å gi store "spinn-off" - effekter både for styrking av eksisterende næringsliv, og grobunn for etablering av nye foretak. Eventuelle negative ringvirkninger har blitt oversett både av kommunal forvaltning og politisk ledelse, og det har ikke blitt ansett som stuerent å påpeke at en slik oppskalering av militær aktivitet på et begrenset geografisk område også ville medføre bortfall av mange arbeidsplasser.

For Ørland Bondelag er det viktig å påpeke, at ethvert gårdsbruk som blir negativt berørt av den nye kampflybaseetableringen i realiteten både er en bedrift og en boplass. Størstedelen av det arbeidet som utføres på gårdsbruk foregår utendørs, og det er derfor umulig å avbøte den forventede økte støybelastningen med isolering av bygninger. Dette vil påføre yrkesutøvere i disse områdene utilbørlig høy miljøbelastning, og sannsynligheten for at aktiviteten i primærnæringen kan opprettholdes på dagens nivå anses derfor som usannsynlig.

Det har tidligere vært antydning at både frittliggende eneboliger og gårdsbruk i de sterkest rammede områdene sannsynligvis vil bli tilbudt innløsning ettersom avbøtende tiltak ikke anses mulig i tilstrekkelig grad. I slike tilfeller er det så vidt vi erfarer gjengs praksis å tilby berørte grunneiere erstatning ut i fra gjenanskaffelsesverdi innenfor regionen, men for Ørland Bondelag, som i dette tilfelle må anses som ekspertise på området, er det en gåte hvor de opp i mot 30 gårdsbruk som det vil bli behov for å erverve for tilflytting befinner seg i regionen. Sannsynligheten er derfor stor for at utøvende miljøforurensere blir nødt til å ta andre virkemidler i bruk for å avbøte de negative konsekvensene. Vi ser fram til en positiv dialog mellom grunneierne og den offentlige forvaltning omkring disse vanskelige problemstillingene.

Psykososiale følgeskader.

Landbruket er nasjonens fremste tradisjon og kulturbærer. Ethvert inngrep mot denne næringa medfører belastninger ikke bare på det økonomiske plan, men også det mentale. De fleste gårdsbruk er foretak som har vært i samme slekt sin eie i generasjoner, og tradisjonelt innen bondekulturen er det presedens for at ethvert gårdsbruk skal overleveres til neste generasjon i bedre forfatning enn når den ble ervervet. For mange vil det å måtte gi opp drifta og flytte fra en slektsgård gi store psykiske påkjenninger. Den usikkerheten som har hersket, og som for så vidt fortsatt er til stede om hvilke bruk som blir berørt, medfører store påkjenninger.

I den perioden vi har bak oss, har det for mange vært vanskelig å forholde seg til den jubelen som har runget hver gang en nyhet som har styrket Ørland sin posisjon som førstevalg for lokalisering av ny kampflybase, når det for dem kun har medført negative konsekvenser. Når

i tillegg hverken politisk, militær eller offentlig forvaltning har utvist åpenhet og forståelse for at negative konsekvenser kunne forekomme, har det vært, og vil fortsatt framover bli ei vanskelig tid for en del av Ørland Kommune sine innbyggere. Ørland Bondelag anmoder derfor at det avsettes tid og ressurser til å ivareta de eventuelle behov skadelidte måtte få.

Sammendrag.

Som det framgår i skrivet ovenfor, ønsker Ørland Bondelag å sette fokus på at en etablering av ny kampflybase på Ørland også vil medføre betydelige negative ringvirkninger. Et stort politisk flertall har valgt å satse store ressurser økonomisk og prestisjemessig. På bakgrunn av den størrelsen inngrepet må antas å få, vil det ikke være mulig å kompensere etter tidligere brukte parametre, og vi krever derfor at berørte innbyggere i kommunen holdes skadesløse. At Forsvarsjefen i tillegg peker på Ørland som et naturlig førstevalg mener vi må medføre at storsamfunnet opptre med raushet ovenfor de enkeltmenneskene som blir negativt berørte, sjøl om det vil bety at de økonomiske rammer som er lagt til grunn for Forsvarssjefens konklusjon skulle bli overskredet. Vi forventer at regningen for denne nasjonale investeringen fordeles etter vanlig norsk skatteskikk, og at tilstøtende næringsutøvere og beboere ikke må ta en større del av belastningen enn resten av nasjonen sine innbyggere.

For Ørland Bondelag

Arne Hernes

Leder